

Тернова О. І., Коротка Н.В.

РОЗВИВАЮЧІ НАВИКИ МОВЛЕННЕВОГО СПІЛКУВАННЯ У ХОДІ НАВЧАННЯ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ

У статті аналізуються положення програми навчання іноземним мовам студентів технічних спеціальностей нелінгвістичних факультетів. Встановлена мета формування практичного оволодіння іноземними мовами як другорядними засобами письмового й усного спілкування у сфері професійної діяльності. Досліджено труднощі в навчанні студентів іноземної мови нелінгвістичних вищих закладів освіти в напрацюванні вмінь усного мовлення.

Ключові слова: аудіювання, граматичні і лексико-стилістичні помилки, вправи аудіативного характеру та для розуміння на слух діалогічного мовлення, психологічні особливості сприйняття аудіювання.

Соціальне замовлення сучасного суспільства на спеціалістів, які володіють як письмовою, так і усною формами комунікації іноземною мовою знайшло відображення у новій навчальній програмі, згідно з якою студенти повинні не тільки читати оригінальну літературу за спеціальністю для одержання необхідної інформації, але й брати участь в усному спілкуванні англійською мовою в межах навчального матеріалу.

У програмах для технічних спеціальностей нелінгвістичних факультетів мета навчання іноземним мовам сформована ще точніше. Тут передбачено формування практичного володіння іноземними мовами як другорядними засобами письмового й усного спілкування у сфері професійної діяльності.

Досвід свідчить, що спеціалісти технічних професій не вміють спілкуватися зі своїми зарубіжними колегами, погано сприймають мову на слух, не володіють термінологією, припускають в мовленні безліч граматичних і лексико-стилістичних помилок, що не забезпечує налагодження повсякденної мовленнєвої комунікації.

Таким чином, навчання професійного спілкування іноземною мовою в рамках програм для вузів нелінгвістичних спеціальностей набуває ознак соціально-економічної проблеми.

Загальновідомо, що такі навички, як читання іншомовних текстів, аудіювання, діалогічне мовлення та ділові ігри сприяють розвитку мовленнєвого спілкування у ході навчання англійської мови. На наше переконання, читання текстів іншої мови зі спеціальності та їх подальше обговорення на першому курсі потрібне й корисне.

Як доводить практика викладання, спеціалізація усного монологічного мовлення вже в другому семестрі першого курсу нелінгвістичного вищого закладу освіти цілком можлива. Тексти зі спеціальності рекомендовані для вивчення різними способами. Вправи, спрямовані на освоєння усного монологічного мовлення на базі прочитаного, програмою, на жаль, не передбачені. Студентам, однак, дозволено за навчальною програмою виконувати запитально-відповідальні вправи.

В основі інформаційної функції викладача покладені такі професійні навички й вміння, що можуть бути сформовані на практичних заняттях з іноземної мови в ході навчання студентів іншомовному монологічному мовленню зі спеціальності. Це, зокрема:

- вміння розпочати, поглибити і завершити висловлювання;
- вміння скласти план висловлювання;
- напрацювати навички побудови висловлювання із використанням різних лінгвістичних засобів;
- вміння складати речення на різні теми.

Беручи до уваги досвід викладання іноземної мови в нелінгвістичних вищих закладах освіти, слід зауважити, що, лише прослуховуючи мову, неможливо добре сприйняти, розрізнити і впізнати іншомовні слова, якщо раніше їх не промовляли. Тому розрив між слуховою рецепцією і репродукцією-продукцією мови має бути значним. З цього робимо висновок, що вправи на говоріння повинні йти в програмі навчання після вправ аудіативного характеру [1-14].

Також у ході навчання розумінню іншомовного мовлення на слух (аудіювання) під час практичних занять варто розвивати такі навички:

- знаходити головну думку у тексті;
- виділяти ціле, незалежно від складних частин тексту;
- розуміти мовлення після разового прослуховування;
- виділяти логічні ланки, зав'язку, експозицію, кульмінаційний момент, послідовність викладення;
- уловлювати підтекст.

Бажано також на заняттях прослуховувати тексти у виконанні дикторів – носіїв мови; продуціювати монолог-переконання з 2-3 фраз.

Контроль з боку викладача за розумінням студентами прослуханого доцільно організувати у таким спосіб, щоб перевірити саме ці вміння. Як свідчить досвід викладання, у ході перевірки розуміння іноземного тексту, при використанні лише письмового чи усного переказу відбувається накопичення труднощів, пов'язаних із репродуктивним вмінням студентів. Отже, тексти для аудіювання мають відповідати таким вимогам:

- мати закінчений сюжет і мінімальну кількість сюжетних ліній;
- дія має відбуватися переважно в одному часовому вимірі (або теперішній, або минулий, або майбутній час);
- починатися із зачину (вступ), в якому описані місце дії і дійові особи;
- легко ділитися на частини (абзаци).

Далі зупинимось на вивченні діалогу як різновиду усного мовлення. Такий вид мовлення відрізняється переривчастістю, стислістю окремих висловлювань, простотою синтаксичної побудови речень, великою кількістю мовних кліше і малозначних елементів, з допомогою яких можна заповнити паузи, що виникають під час розмови, висловити різні почуття від почутого та ін.

Для того щоб правильно і вільно говорити, у ході навчання іноземної мови постає подвійне завдання – зрозуміти мову співрозмовника і в проміжках між репліками підготуватися до наступного висловлювання. Грамотно вести діалог включає вміння викликати мовленнєву реакцію співрозмовника і правильно реагувати на його вислови. Для цього перед викладачем постає складне, але можливе для виконання завдання – навчити вмінню розуміти на слух діалогічне мовлення, в якому сам слухач не бере участь. Для контролю розуміння у ході навчання аудіювання можна використовувати різні технічні засоби – магнітофон, комп'ютер і залучати інтернет-ресурси.

Грунтуючись на результатах сучасних досліджень у педагогічній психології, для навчання усного іноземного мовлення потрібно обов'язково встановити, по-перше, цільову спрямованість практичних завдань. Це дозволить сформувати у студентів стійкі слухові зразки матеріалу, який, як науково підтверджено, з часом вивіюється. Це, наприклад, прослуховування тексту, насиченого лексичними одиницями. По-друге, оволодіння вмінням використовувати попереджувальні елементи в мові, наприклад: Sp. Ask if John does his homework every day. St. Does John do his homework every day? По-третє, напрацювання вміння говорити в темпі, який наближається до нормального темпу мовлення носіїв іноземної мови. По-четверте, збільшення обсягу нетривалої слухової пам'яті студентів. Для цього, наприклад, слід прослухати дві фрази і вказати на паузу або який новий фрагмент було додано, після чого перевірити себе за таким ключем: Sp. Mark Twaine was born in the

state of Missouri in the United States. St. Mark Twain was born in the state of Missouri in the United States in 1835.

Також вкрай важливо у ході практичних занять з іноземної мови в нелінгвістичних вузах приділяти увагу вдосконаленню фонематичного слуху студентів. Для цього, наприклад, прослуховують два речення і вказують чи однакові вони, чи різні: Sp. Bring the cup St. Bring the cap St. Different; Say what the mentioned person must do. Sp. We became first-year students. St. We became first-year students. We must study hard.

Наведемо кілька прикладів, взятих із практики проведення занять з іноземної мови немовних факультетів. Так, одне з практичних занять може бути присвячене вдосконаленню вміння продуціювати повідомлення, що складається з двох-трьох речень, наприклад: Sp. Kyiv State Maritime Academy has several departments. St. I know that Kyiv State Maritime Academy has several departments. OurAsa. На іншому занятті вже запропонувати студентам продуціювати монолог значного обсягу, наприклад, беручи за основу фразу – «Розкажіть про те, як ви святкуєте Новий рік». Ще на одному з практичних можна розвивати вміння аудіювати розширений монологічний вислів.

Для того щоб навчити студентів вести правильно діалог іноземною мовою, можна побудувати практичне заняття так, щоб спонукати співрозмовника до висловлення, або ставлячи йому запитання, або повідомляючи певну інформацію. Наприклад:

Sp. 1. – Ask if John learns a poem.

St. – Does John learn a poem.

Sp. 2. – He does, I am sure.

Також важливо розвивати у студентів-нелінгвістів вміння реагувати на вислови співбесідника за допомогою повідомленням або запитанням. Наприклад:

Sp. – When do your classes begin ?

St. – At 9 a.m.

Цікавими, на нашу думку, для студентів були і практичні, в яких викладач пропонував текст із діалогічним мовленням, спрямованим на те, щоб у ході прослуховування розуміти діалог, однак участі в ньому не брати. Наприклад: «Прослухайте діалог і дайте відповідь, про яку країну йшлося».

Таким чином, підсумовуючи викладене вище, можна зробити висновок, що труднощі в навчанні студентів іноземної мови нелінгвістичних вищих закладів освіти полягають в напрацюванні вмінь усного мовлення, які залежать від психологічних особливостей сприйняття аудіювання й зі специфікою іншомовного матеріалу.

ЛІТЕРАТУРА

1. Alexander L.G. Longman English Grammar / Alexander L.G. – Pearson Education Limited, 2003.
2. Andon N. and O’Riordan S. English for International Business / Andon N. and O’Riordan S. – Teach Yourself, 2002.
3. Azar, Betty Schramper. Understanding and Using English Grammar / Azar, Betty Schramper. – Pearson Education, 2000.
4. Business Vocabulary in Practice. – Harper Collins Publishers, 2003.
5. Carter R. English Grammar today / Carter R., McCarthy M., Mark and O’Keeffe Geraldine. – Cambridge University Press, 2011.
6. Eastwood J. Oxford Practice Grammar / Eastwood J. – Oxford University Press, 2006.
7. Evans Virginia. New Round-up / Evans, Virginia. – Pearson Education Limited, 2011.
8. Geoffrey Leech. An A-Z of English Grammar and Usage, Nelson English Language Teaching / Geoffrey Leech, Cambridge University Press, 1991.
9. MacKenzie. Ian. English for Business Studies / MacKenzie. – Cambridge University Press, 2008.
10. Macmillan English Dictionary for Advanced Learners // Macmillan Publishers Limited, Oxford, 2002.
11. Michael Swan. Practical English Usage / Michael Swan. – Oxford University Press, 2010.
12. Swan Michael. Practical English Usage / Swan Michael. – Oxford University Press, 2009.

13. Thomson A.J. Practical English Grammar / Thomson A.J., Martinet, A. – Oxford University Press, 2003.

14. Walkeman Kate. Practice Tests for the BEC / Walkeman Kate. – Express Publishin

Тернова О. І., Коротка Н.В.

РАЗВИВАЮЩИЕ НАВЫКИ РЕЧЕВОГО ОБЩЕНИЯ В ХОДЕ ОБУЧЕНИЯ АНГЛИЙСКОМУ ЯЗЫКУ

В статье проанализирована программа обучения иностранным языкам студентов технических специальностей нелингвистических факультетов. Определена цель формирования практического овладения иностранными языками в качестве второстепенных методов письменного и устного общения в профессиональной деятельности. Исследованы трудности в обучении студентов иностранному языку в нелингвистических вузах в наработках умений устной речи.

Ключевые слова: аудирование, грамматические и лексико-грамматические ошибки, упражнения аудитивного характера и на восприятие на слух диалога, психологические особенности восприятия аудирования.

Korotka N., Ternova O.

DEVELOPMENTAL SKILLS OF VERBAL COMMUNICATION IN THE ENGLISH LANGUAGE TRAINING

The program of teaching foreign languages to students of technical specialists of un-linguistic faculties is analyzed in the article. The aim of forming of practical capture of foreign languages is certain as second-rate methods of writing and verbal communication in professional activity. Difficulties in training to foreign languages of un-linguistic institutions of higher education in works of abilities of the spoken language are considered.

Keywords: listening comprehension, grammatical and lexical mistakes, exercises of comprehension character and on perception by ear of dialogues, psychological features of perception of listening comprehension.

УДК 796.011.1

Трутовський Г.Й.

ФІЗИЧНЕ ВИХОВАННЯ – ОРГАНІЧНА ЧАСТИНА НАВЧАЛЬНО-ВИХОВНОГО ПРОЦЕСУ У ВИЩОМУ ЗАКЛАДІ ОСВІТИ

В статті наводиться значення фізичного виховання для всебічного розвитку особистості та підготовки висококваліфікованих спеціалістів.

Ключові слова: фізична культура, фізичне виховання, фізична підготовка.

Використання тих чи інших форм фізичної культури надзвичайно ефективно для профілактики захворювань, підвищення працездатності, продовження тривалості життя, забезпечення активного творчого дозволіття, організації повноцінного дозволіття, боротьби із шкідливими звичками та їх профілактики, розширення кругозору та пізнання власних можливостей. Тому фізична культура розглядається як базова по відношенню до інших форм культури.